

Desolats, no devastats

Que ningú no busqui en aquestes ratlles cap mena de judici moral sobre els fets confessats per l'antic president Jordi Pujol. D'una banda, perquè ja n'hi ha que ho han fet exquisidament des d'una profunda i franca desolació. (*Desolació* deriva del llatí *solacium*: solaç, consol. És a dir, parlo de reflexions fetes des del desconsol. Una desolació, tanmateix, que també es pot associar a *desolare*: devastar, deixar desert...) De l'altra, no m'hi afegeixo perquè mai dels mais em voldria veure al costat dels qui, més que exigir justícia, s'agraden dels linxaments públics, particularment si es tracta d'ajusticiar aquells adversaris a qui no van poder derrotar ni a les urnes, ni en l'estima del poble.

En canvi, repetiré per enèsima vegada que un dels dèficits més importants de la nostra democràcia és el de la moralitat pública, que, de tan laxa, sovint és un veritable fanagar. Ni arreu, ni sempre ni per a tothom, esclar, cosa que encara fa més heroica la virtut dels molts que se'n mantenen apartats, sense que la corrupció els devori o els desmoralitzi. És cert que la poma podrida macula les que l'envolten, però en aquest cas el mal el tenim en el cistell. És allò de la corrupció estructural del sistema polític i social, un mal del qual no ens vam saber desprendre en acabar la dictadura franquista, que l'havia fomentat i justificat.

No ens fem il·lusions: a tots els efectes, en aquests assumptes, Catalunya és Espanya. I qualsevol actitud de superioritat moral, a una banda o a l'altra, envileix qui l'adopta. Per això, si algun sentit té aspirar a la independència, si una primera raó passa davant de totes les altres, és fer *tabula rasa* d'aquesta vella cultura que afebleix tot l'edifici democràtic i que, com

SALVADOR CARDÚS

SOCIÒLEG

s'ha vist, no n'hi ha prou amb una transició, sinó que cal tota una ruptura per treure-se-la del damunt. No és que els catalans siguem millors, sinó que volem un país que ens faci millors. Lamentablement, Catalunya no és un oasi, malgrat que aquests dies és el nacionalisme espanyol qui ens tracta com si, en corrupció, ja fóssim una república independent.

Fa un parell de setmanes presentàvem el llibre d'Eugeni Casanova *Guerra bruta i discurs de la por*. Un llibre molt ben documentat sobre els darrers quinze mesos que, diu el subtítol, "van fer lliure Catalunya". La guerra bruta, però, poc o molt, l'hem vista a venir, i del discurs de la por ens n'hem sabut riure. En canvi, comptàvem poc amb l'altre gran enemic: la pròpia desmoralització. De broma, dèiem que qui sap si els catalans faríem bé el procés, però que Espanya mai no ens fallaria. Doncs s'ha acabat la broma: ara hem comprovat que, si ens desmoralitzem, els catalans ens podem convertir en el nostre propi enemic. Vet aquí la gran arma, potser

l'única, de destrucció massiva de l'ambició sobiranista.

¿I hi ha raons per sentir-se abatut pel cas Pujol, més enllà de la desolació? Des del meu punt de vista no. En primer lloc, perquè el procés sobiranista el que vol és liquidar definitivament l'etapa autonomista liderada per Jordi Pujol, i posteriorment enterrada pel tripartit en posar en evidència que les vies constitucionals de reforma no duien enlloc. Pujol, fa més de deu anys retirat de la política, s'havia resistit molt a donar per acabada la seva altra herència –la política–, i s'ha afegit a la independència a darrera hora i de mala gana. I ara la seva confessió reforça els arguments per abandonar el vell model autonòmic. En segon lloc, el que fa la confessió de Pujol és posar a prova la fortaleza del país. Ni els Estats Units van trontollar per la confessió de Nixon, ni Alemanya per la confessió de Kohl, més enllà dels respectius estats de commoció transitòria. Esclar que m'hauria agradat que Pujol ens hagués estalviat aquest final tan poc honorable. Però si Catalunya té ambició d'estat, ha de saber superar amb serenitat l'exposició pública de tot aquell passat –el que sabem i el que descobrirem–, davant del qual no s'havia estat prou fort per plantar-hi cara.

Finalment, sabem que el camí que queda per fer possible la lliure determinació de la voluntat dels catalans, i encara després, per fer-la efectiva, exigeix una gran confiança en nosaltres mateixos. Una confiança que ha de saber convertir la desolació franca en consciència cívica per evitar la devastació moral i política. I superar aquesta prova d'ara pot ser el senyal definitiu que som mereixedors d'allò a què aspirem. No ho oblidem: la independència la fem, sobretot, en contra del nostre propi passat de claudicacions.

Ni els EUA van trontollar per la confessió de Nixon, ni Alemanya per la de Kohl, més enllà de la commoció transitòria